

LAUGENE EFTER REFORMATIONEN

byens raad i 1573 lar utarbeide for Bergens vedkommende. Her blir paa det tydeligste indskjærpet at en haandverker kun skal fortsætte med at bruke det embede han har tat borgerskap paa og forøvrig oppgi hvad han ellers beskæftiger sig med.

Mere i haandverkernes egen interesse gaar et andet tiltak som regjeringen i denne tid søker at gjennomføre heroppe for at bringe mere orden og oversigt i næringslivet. Al virksomhet søkes henlagt til kjøpstæderne, og det forbyes bønderne at drive baade kjøbmandskap og haandverk paa bygderne, likesom ingen haandverker faar tilladelse til at slaa sig ned paa landet. De omkringboende, og det var store distrikter som blev henlagt under en by, maatte søke hen til kjøbstæderne eller markederne for at faa sine behov tilfredsstillet, omlandet blir byhaandverkernes naturlige avsetningsmarked.

For haandverkerne har laugsinstitutionen staaet som en altfor naturlig og nødvendig form til at ikke datidens norske mestere skulde ville forsøke at bringe den paa fote igjen. Det rimeligste er at begyndelsen har været gjort i Bergen, landets største by, hvor traditionen og forbindelserne med utlandet har været sterkest. Det gaar heller ikke mere end ti aar efter de fif amtens opløsning, før vi hører om det første norske laug. Det er byens guldsmede som er gaat i spidsen, og deres laug synes at være kommet istand omkring 1566—67. Vedtægterne blir konfirmeret av Erik Valkendorf i 1568. Det fremgaar av disse at guldsmedene selv har tat initiativet til dannelsen av lauset, men at myndighetene har hat befatning med utformningen av skraaen, forsaavidt som denne fremtrær som en bearbeidelse av Eske Bildes overenskomst av 1537, den samme som Valkendorf hadde uttrykt sin misfornøielse med. Særlig sterke har ikke de forbehold været som myndig-